OLLONODLAREN

ETT CALIFORNISKT SKOGSDRAMA

AVSETT ATT SJUNGAS AV GODA
SÅNGARE ACKOMPANJERADE AV
:: :: EN SKICKLIG ORKESTER :: ::

AV

JACK LONDON

ÖVERSÄTTNING AV
ERNST LUNDQUIST

===============

STOCKHOLM
A.-B. BOHLIN & Co.

STOCKHOLM 1920
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna utgåva av *Ollonodlaren (The Acorn Planter, 1916)*, författad av **Jack London** (1876-1916) och översatt 1920 av **Ernst Lundquist** (1851-1938), har digitaliserats den 9 januari 2009 från California Universitetsbibliotek av Internet-Arkivet och anpassats för Projekt Runeberg den 28 maj 2012 av Ralph E.

Läs om pjäsen och den engelska texten på hemsidan **The World of Jack London** eller på **Internet Archive**!

Ollonodlaren och *Stöld* är sammanbundna med *Kvinnofejd*, varifrån uppgifter om tryckeri är hämtade.

 Boken kan läsas såsom en uppslagen bok i färg på Internet-Arkivet.

Ämnet.

I tidernas morgon, medan stammen slår läger för natten i en skog, sjunger Rödsky, den förste mannen bland män och den förste mannen i Nishinams stam utom i krig, om livets plikt, vilken plikt är att göra livet rikare. Shamanen eller medicinmannen sjunger om aningar och profetior. Krigshövdingen, som för befälet i krig, sjunger att krig är den enda vägen till liv. Det förnekar Rödsky, han påstår att vägen till liv är ollonplanterarens

och att den som dödar en man dödar planteraren av många ollon. Rödsky vinner shamanen och folket för sin åsikt.

Efter tusen års förlopp visa sig Nishimanerna åter i skogen. I Rödsky, krigshövdingen, shamanen och Daggkvinnan framträda åter de eviga gestalterna: filosofen, soldaten, prästen och kvinnan — typer som alltid uppträda på nytt i historien om människans samhällsliv. Rödsky igenkänner de skeppsbrutna forskningsresandena som planterare och livskapare och yrkar på att de skola behandlas med godhet. Men krigshövdingen och krigets idé äro övermäktiga. Shamanen sluter sig till krigspartiet och gillar blodbadet på forskningsresandena.

Hundra år gå, och Nishinamerna slå under sina årliga vandringar åter nattläger i skogen. De leva ännu, och krigets livsformel tycks vara hävdad, trots den hotande faran från de överlägsna livskaparna, de vita, somströmma in i Califonien från norr, söder, öster och väster — engelsmän, amerikanare, spanjorer och ryssar. Så inträffar de vita männens blodiga anfall, och döende erkänner Rödsky de vita männen som bröder och ollonplanterare, innehavare av den högre livsprincip för vilken han alltid kämpat.

I epilogen eller apoteosen prisas krigets död och ollonplanterarnas seger.

*

Prolog.

(I tidernas morgon. En skogssluttning där stora träd stå med vida mellanrum. En å flödar fram ur en källa i sluttningen. Yppiga ormbunkar, snår av sådana buskar som växa i barrskog. Till vänster på den öppna platsen nedanför bergssluttningen synes mellan träden en del av Nishinamindianernas läger. Det är ett provisoriskt nattläger. Små eldar, där man kokat mat, hålla på att förkolna. Här och där stå videkorgar till proviant och verktyg. Spjut, bågar och pilkoger ligga kringströdda. Gossar komma släpande med grenar att tända med. Unga kvinnor fylla kalebasser med vatten ur ån och sköta sina lägersysslor. Några äldre kvinnor stöta ollon i stenmortlar med stenstötar. En gammal man och en shaman eller präst titta väntansfullt uppåt sluttningen. Alla äro klädda i mockasiner och primitiva skinnkläder. Varken järn eller vävnader förekomma bland vapnen eller i den övriga attiraljen.)

Shamanen (ser uppåt sluttningen.) Rödsky dröjer.

*En gammal man (efter att ha granskat bergssluttningen.)*Han har jagat rådjur långt härifrån. Han är tålig. Under jakt är han tålig som en gammal man.

Shamanen. Hans fötter äro snabba som rådjurets.

Den gamle mannen (nickar.) Och han är tåligare än rådjuret.*Shamanen (bestämt, som om han inskärpte en lärdom.)* Han är en väldig hövding.

Den gamle mannen (nickar.) Hans fader var en väldig hövding. Han är lik sin fader.

Shamanen (bestämdare.) Han är sin fader. Så säges det. Han är sin faders fader. Han är den förste mannen, den förste Rödskyn, alltid född och född omigen till ledare för sitt folk.

Den gamle mannen. Så säges det.

Shamanen. Hans far var prärivargen. Hans mor var månen. Och han var den första människan.

Den gamle mannen (upprepar.) Hans far var prärivargen. Hans mor var månen. Och han var den första människan.

Shamanen. Han planterade de första ollonen, och han är mycket vis.

Den gamle mannen (upprepar.) Han planterade de första ollonen, och han är mycket vis. *(Kvinnor ropa och alla vända sig om. Rödsky kommer med sina jägare utför sluttningen. Alla bära spjut, bågar och pilkoger. Några bära harar och annat smärre villebråd. Flera bära rådjur.)*

Nishinamernas klagan. Rödsky, födoskaffare! Rödsky, ollonodlare! Rödsky, stammens förste man! Folket hungrar. Långt ha de färdats. Svår har vägen varit.Dagen lång de sökte Högt uppe i bergen, Djupt nere i gölarna Långt inne i gräset, I buskar och trädtoppar, Under jord och flata stenar. Få äro ollonen, Förbi är bärens årstid, Borta äro fiskar, räkor och gräshoppor, Bortblåsta äro sädeskornen, Bortblåsta de unga fåglarna, Gamla och skrumpna äro rötterna. Eld är tänd till stekning, Granris lagt till sovbädd, Men folket kan ej sova. Rödsky, ditt folk hungrar.

Rödsky (ännu i sluttningen.) God jakt! God jakt!

Jägarna. God jakt! God jakt!

(Rödsky är nedkommen och ger villebrådsbärarna en vink. De kasta sina bördor till kvinnorna, som begärligt undersöka bytet.)

Nishinams köttsång. Kött är godt att äta, Mört för gamla tänder, Mörare för unga tänder, Stora rådjur, feta rådjur, Magert kött och fett kött,Lårkött och revbenskött, Lever och hjärta. Föda för gamla män, Föda för alla män, För kvinnor och barn. Lindring för hungerkval, Sorgfördrivande, Glädjegivande, Löjelivande, Doften härligt retande, Smaken ljuvlig för gommen.

(De yngre kvinnorna ta hand om villebrådet, och de äldre kvinnorna fortfara med att stöta ollon. Rödsky närmar sig ollonstöterskorna och ser på med välbehag. Alla samla sig omkring honom, shamanen främst, och ge ivrigt akt på varje hans ord eller rörelse.)

Rödsky. Är ollonets kärna god? *Den första gamla kvinnan (nickar.)* Det är god föda. *Rödsky.* Då ni ha stött och vannat och sköljt bort det beska. *Den andra gamla kvinnan.* Och det lärde du oss, Rödsky, då världen var mycket ung och du var den första människan.

Rödsky. Det är mustig föda. Det skapar liv, och liv är något godt.

Shamanen. Det var du, Rödsky, som, då du samlade ollon och lärde oss att förvara dem, gav Nishinamerna liv under gångna magra år, då andra stammar än Nishinamema plånades ut som dagg om morgonen. *(Han ger den gamle mannen en vink.)Den gamle mannen.* Under forna hungertider, Då den gamle mannen var en ung man, Då himlen upphörde att regna, Då gräset torkade och vissnade, Då fisken övergav floden Och villebrådet dog av sjukdom, Då blevo i ollonlösa stammar Alla kvinnors bröst förtorkade, Alla ynglingar tuggade djurhudar, Alla gamla män suckade och dogo, Alla unga män dogo desslikes, Till dess stam och totem dogo Och döden var herre över dem alla. Men de obesegrade Nishinamer Dogo ej av hunger. Å, de ollon Rödsky gav dem! Å, de ollon Rödsky lärde dem Att förvara i videkorgar Emot tiden och hungersnöden!

Shamanen (som under den gamle mannens recitation har nickat bifall, vänder sig till Rödsky.) Sjung, Rödsky, för ditt folk livets sång, som är ollonets sång.

Rödsky (bereder sig att börja.) Och som är kvinnans sång, shaman.

Shamanen (manar folket till tystnad, högtidligt.) Han sjunger med sin faders tunga och med sin faders fäders tunga alltsedan tidens och människomas morgon.*Sången om den första människan.*

Rödsky. Jag är Rödsky, Nishinams förste man. Min far var präriens varg, Min mor var månen. Vargen dansade med stjärnorna Och äktade månen en midsommarnatt. Vargen är mycket vis, Månen är mycket gammal, Min är hans visdom, Min är hennes ålder. Jag är den första människan. Jag är livskaparen, livets fader. Jag är eldbringaren. Nishinamerna voro de första mänskor, Och de voro utan eld Och kände kalla nätters bitande köld. Pantern stal från östern elden, Räven stal från pantern elden, Ekorren stal från räven elden, Och Rödsky stal från

ekorren elden. Rödsky stal den åt Nishinamstammen Och gömde den i vedens hjärta. Än i dag är elden i vedens hjärta. Jag är ollonodlaren. Jag lockade ner ollon från himlen. Jag planterade korta ollon i dalen. Jag planterade långa ollon i dalen, Planterade ekens ollon som grodde, grodde!Planterade sho-kum och alla markens rötter. Planterade havre och kom och jordmandel, Vicker och smörblom, laktuk av tvänne slag, Och jag lärde er skatta den blommande klövem, Gulblommig klöver, rykande gul av frömjöl. Jag lärde er koka på heta stenar ur elden, Tog beskan ur såprot och kastanje, Rostade dem och sköljde dem sedan i vatten, Av manzanitabären gjorde jag mjöl, Lärde er rosta dem med heta stenar i sand, Lärde er äta dem till kotor av rådjurssvansen. Lärde er även samla och förvara, Torka och sönderstöta Frön av mångahanda gräs; Lärde er utså frön i stammens läger där hemma, I Nishinams daler och höjder, Då rätta tiden var inne, Att gro i vårregn och sedan mogna i solen.

Shamanen. Hell, Rödsky, den förste mannen! *Folket.* Hell, Rödsky, den förste mannen! *Shamanen.* Som visade oss våra fötters väg i världen! *Folket.* Som visade oss våra fötters väg i världen! *Shamanen.* Som lärde oss vägen till vår föda i världen! *Folket.* Som lärde oss vägen till vår föda i världen! *Shamanen.* Som lärde oss våra hjärtans väg i världen! *Folket.* Som lärde oss våra hjärtans väg i världen! *Shamanen.* Som gav oss familjens lag! *Folket.* Som gav oss familjens lag! *Shamanen.* Stammens lag! *Folket.* Stammens lag!*Shamanen.* Totemlagen! *Folket.* Totemlagen! *Shamanen.* Och gjorde oss starka i världen bland män! *Folket.* Och gjorde oss starka i världen bland män! *Rödsky.* Livet är godt, shaman, och jag har blott sjungit halva dess sång. Ollon äro goda. Kvinnan är också god. Styrka är god. Skönhet är god. Och godhet är god. Men allt detta är utan kraft förutan kvinnan. Och genom allt detta alstrar kvinnan starka män, och starka män alstra liv, alltid mera liv. *Krigshövdingen (med en avbrytande åtbörd som framkallar invändningar från shamanen men vartill Rödsky ger sitt bifall.)* Jag frågar inte efter skönhet. Jag önskar kraft i striden och fart i jakten att jag må döda min fiende och hinna upp mitt villebråd. *Rödsky.* Väl talat, krigshövding. Av röster i rådsförsamlingen lära vi känna våra tänkesätt, och även det är styrka. Det är också godhet. Ty godhet och styrka och skönhet äro ett. Örnen i den blåa rymden är skönhet. Laxen som hoppar i det vita skummet i solskenet är skön. Den unge mannen, som är snabbast i kapplöpningen, är skön. Och de äro sköna emedan de flyga bra, hoppa bra och springa bra. Skönhet måste alstra skönhet. Leoparden avlar leoparden, duvan avlar duvan. Aldrig avlar duvan leoparden. Hjärtat måste vara godt. Dvärgsköldpaddan är icke god. Därför är hon dvärgsköldpaddan. Hon lägger sina ägg i den solvarma sanden och glömmer sina ungar för alltid. Och dvärgsköldpaddan är och förblir alltid dvärgsköldpaddan. Men vi äro inte dvärgsköldpaddor, ty vi äro goda. Vi överlämna inte våra ungar åt solen i sanden. Våra kvinnor hålla våra ungar varma under sitt hjärta, och sedan hålla dedem varma med rådjursskinn och lägereld. Emedan vi äro goda äro vi människor och icke dvärgsköldpaddor, och därför äta vi upp dvärgsköldpaddorna som inte äro starka emedan de icke äro goda.

Krigshövdingen (ger tecken att han vill tala.) Modoc-stammen går emot oss med sin styrka. Modocerna gå ofta emot oss. Vi kunna inte vara goda mot modocerna.

Rödsky. Det kommer en gång. Godhet växer. Först måste vi vara goda mot våra egna. Efteråt, långt efteråt, skola alla människor bli goda mot alla människor, och alla mäninskor skola bli mycket starka. Nishinamemas styrka är icke dess starkaste kämpes styrka. Det är alla Nishinamers styrka sammanlagd som gör Nishinamema starka. Vi tala, du och jag, krigshövdingen och förste mannen, emedan vi äro goda mot de andra, och så slå vi tillsammans vår visdom, och alla Nishinamer äro starkare emedan vi ha talat. *(En röst höres sjunga. Rödsky räcker upp handen för att påbjuda tystnad.)*

Giftermålssång.

Dagg-kvinnan. Först om morgonen vid stranden, Se’n vid aftonbrasans glöd, Sist om natten då allt slumrar Livsbegäret hos mig sjöd. Drömmar sjöngo i mitt hjärta, Som förut var tyst och dödt, I mitt öra viska röster Av de barn jag än ej födt.*Rödsky (medan han sjunger smyger Daggkvinnan sig fram bakom ett träd och närmar sig honom.)*

Först om morgonen vid stranden Daggfrisk mö inför mig stod, Hon var född av morgondaggen Och av solens

stråleflod. Hon var skratt, och hon var solsken, Kvinna, flicka, brud och viv, Hon var gnista, hon var glädje, Hon var idel sång om liv.

Dagg-kvinnan. Jag om natten tände elden, Som för varje flicka brann Då hon blev till älskog mogen Och fick kalla på en man.

Rödsky. Jag om natten henne sökte, Fann hos henne lust och tröst, Efter dagens kamp och möda Mannens lön vid kvinnans bröst. *Dagg-kvinnan.* Och min make kom och tog mig På sitt ömma, blida sätt Som en ädel man det anstår, Fadern till en ofödd ätt.

Rödsky. Till sin mjuka barm hon slöt mig, Nishinamers förste man. Som för Nishinamers dotter Av en ljuvlig älskog brann. Hon var liv och hon var kvinna!*Dagg-kvinnan.* Han var liv och han var man!

Rödsky och Dagg-kvinnan (med armarna om varandra.)

Medan bröllopselden glödde Vi uti varandras famn Njöto alla livets fröjder Och en lycka utan namn.

Krigshövdingen (vred.) Männens rådsförsamling är inte rätta platsen för kvinnor.

Rödsky (saktmodigt.) Då människorna bli goda och visa skall det finnas kvinnor i männens rådsförsamlingar. Då männen utveckla sig måste kvinnorna utveckla sig med dem om de vilja fortsätta att bli mödrar till män.

Krigshövdingen. Det har berättats sedan gammalt att det är kvinnor i solfolkets råd. Och har det inte sagts att solmännen skola utrota oss?

Rödsky. Då är solmannen den starkare, kanske genom sin godhet och vishet och genom sina kvinnor.

Ung kämpe. Det har sagts att solkvinnorna äro behagliga för ögat, mjuka för armen och en eld i männens hjärtan?

Shamanen (räcker högtidligt upp handen.) För att de unga inte skola glömma vore det bäst att upprepa den gamla sägnen igen.

Krigshövdingen (nickar gillande.) Här där händelsen försiggick. (Pekar på källan.) Här där vattnet forsade fram under solmannens häl och sprutade mot himlen.

(Krigshövdingen går före de andra uppför sluttningen till källan och ger den gamle mannen en vink att börja.)

J5*Hur solen fångades.*

Den gamle mannen.

Då vår värld höll på att danas Kom var morgon solskensmannen Hit till denna stora skogen. Strålande och vithyllt var han, Blå som himmelen hans ögon, Gult hans hår som torra gräset, Varma ögonen som solen, Frukt och blommor i hans blickar. Allting som han såg på växte, Som de träd vi se omkring oss, Väldigaste träd i skogen, Under mannens blick de växte. Gräset svällde för hans ögon, Där hans fötter trampat sköto Hasselskogar upp, kastanjer. Hallonbuskar, manzanita, Tills hans väg var som en trädgård, Böljande som floden böljar Och sprang ut i knopp och blomma, Aldrig fanns där frost och hunger, Och vår stam var alltid lycklig, Dansade och sjöng beständigt, Aldrig frusen eller hungrig, När bland oss den mannen levde.

Ack, men rävarna som hata Nishinam och alla mänskor Lade snaror ut i skogen, Fingo solens man en morgonFäst i snarorna av senor För att stjäla all hans visdom Och bli själva ljusa solmän, Trolla blommor fram och frukter, Herrar över frost och hunger.

Raskt kom vargen för att hjälpa Solens man som låg där fallen, Dödade de sluga rävar, Skuro repens senor sönder Och befriade den fångne.

Men solmannen i sin vrede Lät sin åskas blixtar ljunga, Släppte frosten lös och hungern. Väpnade med taggar snåren, Gav kastanjen bittra safter, Bragte bergets topp att vackla, Vräkte kullen ner i dalen, Lade flod och insjö torra, Mängde salt med söta vattnet, Stampade med foten vredgat Här i skogen så att vattnet Stänkte

himmelshögt i luften, Och med evigt hat till världen For så solens man till himlen.

Shamanen (högtidligt.) Jag är shamanen. Jag vet vad som har händt och vad som skall komma efter. Jag har stigit ner genom dödens port och talat med de döda. Mina ögon ha skådat osedda ting. Mina öron ha hört outtalade ord. Och nu skall jag förtälja er om solens man i framtidens dagar.*(Shamanen blir plötsligt stel med ohyggligt förvridet ansikte, utsprängda ögon och hängande underkäk. Han slår omkring sig med armarna, vrider sig som i kramp. Kvinnorna brista ut i klagande, oartikulerad sång och vagga av och an med kroppen i takt. Männen följa litet motvilligt exemplet, alla utom Rödsky} som ser plågad ut, och krigshövdingen, som är förgrymmad. Shamanen leder den växande extasen, skälver krampaktigt och rycker av sig sina skinnkläder så att han är alldeles naken så när som på en gördel av örnklor omkring höfterna. Hans långa svarta hår fladdrar kring ansiktet. Plötsligt upphöra alla hans rörelser och han står stel och upprätt. Det hälsas med ett dämpat stönande, som långsamt dör bort.)*

Shamanen. Aldrig blir solen kall. Solmannen liknar solen. Hans vrede blir aldrig kall. Solmannen kommer tillbaka. Solmannen kommer åter från solen.

Folket. Solmannen kommer tillbaka. Solmannen kommer åter från solen.

Shamanen. Det finns ett tecken. Som vattnet forsade fram då han for till himlen, Skall vattnet upphöra att flöda då han kommer tillbaka från himlen. Mäktig är solens man. Blå eld är i hans ögon.I sina händer bär han åskan. Blixtar ljunga i hans hår.

Folket. I sina händer bär han åskan. Blixtar ljunga i hans hår.

Shamanen. Det finns ett tecken. Solens man är vit. Hans hud är vit som solen. Hans hår är ljust som solsken, Hans ögon blå som himlen.

Folket. Det finns ett tecken. Solens man är vit.

Shamanen. Solens man är mäktig. Han är fiende till Nishinam. Han skall krossa Nishinam.

Folket. Han är fiende till Nishinam. Han skall krossa Nishinam.

Shamanen. Det finns ett tecken. Solens man skall bära åskan i sin hand. Det finns ett tecken. Skall källans vatten ej längre flöda. Den dagen skall han krossa Nishinam. Nishinam skall bli som fjolårsgräs, Som rök från förra årets lägereldar,Ej ens som kvalde sovarens drömmar, Nishinam skall bli som dagarna Dem ingen mänska minns. Jag är shamanen. Jag har talat.

Folket brister ut i dyster klagan.) Krigshövdingen (slår sig på bröstet med knuten hand.) Ho! Ho! Ho! *(Folket upphör att klaga och betraktar krigshövdingen i spänd väntan.)* Jag är krigshövdingen. Jag befaller i kriget. Varken shamanen eller Rödsky få säga nej då jag befaller i kriget. Må solens man komma tillbaka. Jag är inte rädd. Om rävarna fångade honom med rep, kan jag döda honom med spjut och krigsklubbor. Jag är krigshövdingen. Jag befaller i kriget. *(Folket hälsar krigshövdingens tal med krigiska bifallsrop.)*

Rödsky. Rävarna äro listiga. Om de snärjde solens man med rep av senor, så låt oss vara listiga och snärja honom med rep av godhet. I godheten, krigshövding, ligger styrka, mycken styrka.

Shamanen. Rödsky talar sant. I godheten ligger styrka.

Krigshövdingen. Jag är krigshövdingen.

Shamanen. Du kan inte döda solens man.

Krigshövdingen. Jag är krigshövdingen.

Shamanen. Solens man kämpar med åskan i sin hand.

Krigshövdingen. Jag är krigshövdingen.

Rödsky (medan han talar gripes folket tydligen av hans skäl.) Du talar sant, krigshövding. Du befaller i krig. Du är stark, ofantligt stark. Du har slagit Modrestammen. Du har slagit Napastammen. Du har slagit musselätarna vid det stora vattnet tills icke ens finns kvarav dem. Men du har ändå inte dödat alla rävarna. Rävarna kunna inte strida, men ändå äro de starkare än du, ty du kan inte döda dem. Rävarna äro rävar, men vi äro män. Då solens man kommer skola vi inte vara listiga som rävar. Vi skola vara goda. Godhet och kärlek skola vi ge solmannen så att han vill bli vår vän. Sedan skola vi smälta frosten, rycka ut tänderna på hungern, skaffa oss tillbaka våra djupa floder, våra sötvattenssjöar, ta bort det beska ur kastanjen och på allt sätt göra världen till den goda värld den var innan han lämnade oss.

Folket. Hell, Rödsky, vår förste man! Hell, Rödsky, ollonodlaren! Som visade oss våra fötters väg i världen! Som visade oss vägen till vår föda i världen! Som visade oss våra hjärtans väg i världen! Som gav oss familjens lag, Stammens lag, Totemlagen, Och gjorde oss starka i världen bland män! *(Medan folket sjunger mörknar det småningom i bergssluttningen.)*

Första akten.

(Tio tusen år ha gått, och det är tiden för de första utvandringarna från Europa till Stilla havets kuster. Månen lyser över den ödsliga bergssluttningen. Ån flödar ej längre från sin källa. Som skogen endast användes som nattläger då Nishinamstammen är ute på sitt årliga strövtåg, synas inga spår efter föregående läger.

Från höger komma efter dagens vandring kvinnor, gubbar och shamanen, kvinnorna böjda under sina bördor av läger attiralj. Från vänster ynglingar bärande fiskspjut och stora fiskar. Rödsky och jägare, många av dem bärande villebråd, komma utför sluttningen. De olika typerna, fastän deras skinndräkter och prydnader äro annorlunda, likna dem som förekommit i prologen.)

Rödsky. God jakt! God jakt!

Jägare. God jakt! God jakt!

Ynglingar. Godt fiske! Godt fiske!

Kvinnorna. Goda bär! Goda ollon! *(Kvinnorna, ynglingarna och jägarna börja lassa av sina bördor, då de komma till lägerplatsen.)*

Daggkvinnan (får se den torra ån.) Vattnet flödar inte längre!

Shamanen (lugnar den oro som genast uppstår vid denna upptäckt.) Den gamla spådomen som vi ha ärvtefter alla forntidens shamaner! Solmannen har kommit tillbaka från solen.

Daggkvinnan (ser på Rödsky.) Må Rödsky tala. Alltsedan världens morgon har Rödsky alltid föds på nytt med sin gamla visdom till att vägleda oss.

Krigshövdingen. Utom i krig. I krig befaller jag. *(Väljer ut några jägare.)* Rådjursfot... Älg... Antilop... Gå genom skogen, klättra uppför bergstopparna, sök igenom dalarna för att finna spår efter den där solmannen. *(På en vink av krigshövdingen ge de tre jägarna sig ut åt olika håll.)*

Daggkvinnan. Må Rödsky säga sin mening.

Rödsky (lugnt.) I natt skälvde marken och det hördes ett dån i luften. Ofta har jag sett, då marken skälver och det dånar i luften, att källor torka in på några ställen och att källor springa fram på andra ställen där det inte funnits några källor.

Shamanen. Det finns ett tecken. Shamanen ha sagt det i forna tider. Solens man skall bära åskan i sin hand.

Folket. Det finns ett tecken. Solens man skall bära åskan i sin hand.

Shamanen. Dånet i luften var dånet av solmannens återkomst. Nu skall han krossa Nishinam. Det är spådomen.

Krigshövdingen. Ho! Ho! *(Rådjursfot kommer springande från höger.)*

Rådjursfot (andfådd.) De komma ! Han kommer!

Krigshövdingen. Vem kommer?*Rådjursfot.* Solmännen. Solmannen. Han är deras hövding. Han går i spetsen för dem. Och han är vit.

Folket. Det finns ett tecken. Solens man är vit. *Rödsky.* Bär han åskan i sin hand?

Rådjursfot (undrande.) Han ser hungrig ut.

Krigshövdingen. Ho ho! Solmannen är hungrig. Det blir lätt att döda en hungrig solman.

Rödsky. Det skulle vara lätt att vara god mot en hungrig solman och ge honom mat. Vi ha mycket. Jakten har varit god.

Krigshövdingen. Bättre att döda solmannen. *(Han vänder sig till folket, antyder många befallningar med åtbörder, medan han förbereder bakhållet, låter kvinnor och gossar gömma alla tält- och jaktattiraljer och planterar ut de beväpnade jägarna mellan ormbunkar och bakom träd tills alla äro gömda.)*

Älg och *Antilop (komma springande utför sluttningen.)* Solmannen kommer. *(Krigshövdingen visar dem till deras gömställen.)*

Krigshövdingen (bereder sig att gömma sig.) Du har inte gömt dig, Rödsky.

Rödsky (går in i skuggan av ett stort träd, där han endast synes då och då.) Jag skulle vilja se den där solmannen och tala med honom.

(Sång höres och krigshövdingen gömmer sig. Solmannen med en liten flock följeslagare, sjungande för att lätta marschens möda, komma in från höger. Det är tydligen skeppsbrutna män från ett strandat forskningsfartyg, som äro på väg inåt landet.)Sjöfolkets sång.

Solmän. Vi seglade, tre hundra man, Till de barbarers land. Vår resa, den var lång minsann Till de barbarers land. Det var en ändlös stråt Hugg i — och raskt framåt Till de barbarers land.

Vi seglat över stormigt hav Till de barbarers land. Till sist vårt fartyg gick i kvav Vid de barbarers land. Det var en ändlös stråt. Gå på och raskt framåt Till de barbarers land.

Vårt fartyg stötte på Långt från barbarers strand Men vi ha lyckats nå Till sist barbarers strand. Det var en knagglig stråt. Gå på och raskt framåt Till de barbarers land.

Vi lämnat böljan blå För de barbarers land Att vildar träffa på I de barbarers land. Det är en ödslig stråt I de barbarers land Gå på och käckt framåt I de barbarers land.Vår fot har tröttnat re'n I de barbarers land Att trampa grus och sten I de barbarers land. Det är en skrovlig stråt I de barbarers land Än sedan? Käckt framåt I de barbarers land

Framåt — och hi och hej I de barbarers land Sjöbussar ge sig ej I de barbarers land. Det är en knagglig stråt. Än sedan? Raskt framåt I de barbarers land.

Solmannen (den ende som har gevär och tydligen är de skeppsbrutnas anförare.) Vi kan inte gå längre i kväll. I morgon kanske vi träffa på vildar och mat. *(Ser sig omkring.)* Det växer härliga träd så här långt bort i världen. Vi ska sova som i ett tempel.

Förste sjömannen (får se Rödsky och pekar.) Se, kapten!

Solmannen (gör det vanliga fredstecknet, sträcker armen uppåt och framåt med utåtvänd handflata.) Vem är du?

Tala. Vi komma i fred. Vi söka vänlighet.

Rödsky (träder ut ur skogen.) Varifrån kommer du?

Solmannen. Från det stora havet.

Rödsky. Jag förstår inte. Ingen färdas på det stora havet.

Solmannen. Vi ha färdats i många månader.*Rödsky.* Har du kommit från solen?

Solmannen. Det skall Gud veta! Vi ha färdats tvärsöver solen, högt och lågt i luften och över solen och under solen hela världen rundt.

Rödsky (med övertygelse.) Du kommer från solen. Ditt hår är som sommarens solsvedda gräs. Dina ögon äro blå. Din hud är vit. *(Med absolut övertygelse.)* Du är solmannen.

Solmannen (med en axelryckning.) Kalla det så. Jag kommer från solen. Jag är solmannen.

Rödsky. Bär du åskan i din hand?

Solmannen (överraskad för tillfället, ser på sin bössa, småler sedan.) Ja, jag bär åskan i min hand.

(Krigshövdingen och jägarna störta plötsligt fram ur sitt bakhåll. Solmannen uppmanar sjömännen att icke göra motstånd. Krigshövdingen fasttar och håller solmannen, och även sjömännen tagas och fasthållas. Kvinnor och gossar komma fram och betrakta fångarna nyfiket.)

Krigshövdingen. Ho! Ho! Ho! Jag har fångat solmannen. Rådjursfot! Älg! Rävarna ha tagit solmannen. Nu har jag solmannen fast. Sedan kan ni hålla honom. *(Rådjursfot och Älg gripa tag i solmannen.)*

Rödsky (till shamanen.) Han sade att han kom i vänlighet.

Krigshövdingen (hånfullt.) I vänlighet, med åskan i sin hand.

Shamanen (övergår på krigshövdingens sida sedan denne segrat.) Det har han sagt med egen mun; med åskan i sin hand.

Krigshövdingen. Du är solmannen.*Solmannen (rycker på axlarna.)* Mina namn äro lika många som stjärnorna. Kalla mig den Vite mannen.

Rödsky. Jag är Rödsky, den förste mannen.

Solmannen. Då är jag Adam, den förste mannen och din bror. *(Ser sig omkring.)* Och detta tycks vara Edens lustgård.

Rödsky. Min far var prärivargen.

Solmannen. Min far var Jehovah.

Rödsky. Jag är Eldbringaren. Jag stal elden från ekorren och gömde den i vedens hjärta.

Solmannen. Då är jag Prometheus, din bror. Jag stal elden från himlen och gömde den i vedens hjärta.

Rödsky. Jag är Ollonodlaren. Jag är Födoskaffaren, Livskaparen. Jag skaffar föda till mera liv, alltjämt mera liv.

Solmannen. Då är jag i sanning din bror. Livskaparen är jag, plöjer jorden i mitt anletes svett alltifrån tidens början, planterar alla slags goda frön till skörd. *(Ser skarpt på Rödskys skinnkläder.)* Jag är också Vävaren och Tygmakaren. *(Sträcker ut armen så att Rödsky skall kunna undersöka tyget i hans rock.)* Av getens hår och fårets ull och av bråkat och spunnet lin gör jag tyg för att hålla mig varm.

Shamanen (infaller skrytsamt.) Jag är shamanen. Jag känner till alla hemligheter.

Solmannen. Jag vet vägen under solen över alla hav, och jag känner till stjärnornas hemligheter, de visa mig väg där ingen väg finns. Jag vet när Mörkrets varg skall sluka månen. *(Pekar mot månen.)* I natt skall Mörkrets varg sluka månen. *(Vänder sig plötsligt till Rödsky, drar sin slidkniv och räcker honom den.)* Än mer, du förste man och ollonodlare. Jag är järnskaparen.Se! *(Rödsky undersöker kniven, förstår genast dess värde, skär lätt av en skinnremsa från sin dräkt och överväldigas av knivens underbara förmåga.)*

Krigshövdingen (visar en båge.) Jag är krigshövdingen. Ingen man utom jag har styrka att spänna denna båge. Jag kan döda på längre avstånd än någon människa. *(En stor björn har kommit ut mellan buskarna långt uppe på sluttningen.)*

Solmannen. Även jag är krigshövding över män, och jag kan döda på längre avstånd än du.

Krigshövdingen. Ho! Ho!

Solmannen (pekar på björnen.) Kan du döda den där med din starka båge.

Krigshövdingen (tveksamt.) Det är långt håll. Alldeles för långt. Ingen kan döda en stor björn på så långt håll.

(Solmannen gör sig lös från Rådjursfots och Älgs händer, siktar med bössan och skjuter. Björnen faller, och Nishimanerna ge uttryck åt förvåning och skrämd respekt. På en snabb vink av krigshövdingen blir solmannen åter fasttagen. Krigshövdingen tar bössan och undersöker den.)

Shamanen. Det finns ett tecken.

Folket. Det finns ett tecken. Han bär åskan i sin hand. Han dödar med åskan i sin hand. Han är fiende till Nishinam. Han skall krossa Nishinam. Shamanen. Det finns ett tecken.*Folket.* Det finns ett tecken. Den dagen solens man kommer Skall källans vatten ej längre flöda. Den dagen skall han krossa Nishinam. *Krigshövdingen.* Ho! Ho! Jag har tagit solmannens åska.

Shamanen. Nu skall solmannen dö att Nishinam må leva.

Rödsky. Han är vår broder. Även han är en ollon-planterare. Han har talat.

Shamanen. Han är solmannen, och han är vår evige fiende. Han skall dö.

Krigshövdingen. I krig befaller jag. *(Till jägarna.)* Bind deras fötter med starka skinnrep så att de inte kunna fly. Och håll er sedan redo med båge och pil att utföra dådet. *(Jägarna lyda, driva ihop sjömännen i en tät grupp bakom solmannen.)*

Rödsky. Shaman är jag icke. Jag känner ej hemliga ting. Jag säger de ting jag vet. Då du planterar godhet, du skördar godhet. Då du sår blod, du skördar blod. Den som planterar ett ollon bryter väg för liv. Den som dödar en man, dödar planteraren av tusen ollon.

Shamanen. Shaman är jag. Jag ser den mörka framtid. Jag ser solmannens död. Den vandring han måste göra Genom tjocka, ändlösa skogar,Där vilsegångna själar tjutande vandra I tusen månaders månader.

Folket. Genom tjocka, ändlösa skogar, Där vilsegångna själar tjutande vandra I tusen månaders månader. *(Krigshövdingen ställer upp jägarna med bågar och pilar till avrättningen.) Solmannen (till Rödsky.)* Du vill döda oss? *Rödsky (pekar på krigshövdingen.)* I krig befaller han.

Solmannen (vänder sig till Nishinamerna.) Ej heller jag är shaman. Men jag vill säga er sanna kommande ting. Våra bröder äro ollonodlare, tygvävare, järnskapare. Våra bröder äro livskapare och livets herrar. Våra bröder äro många och starka. De skola komma efter oss. Er första man har talat sanna ord. Då ni så blod skörda ni blod. Våra bröder skola komma till skörden med åskan i sina händer. Det finns ett tecken. I natt, och snart, skall Mörkrets varg sluka månen. Och vid detta tecken skola våra bröder komma på den väg vi ha banat.

(Då de sista anordningarna för dödandet vidtagits och jägarna äro uppställda med sina bågar och pilar, sjunger solmannen.)

Brödernas sång. Solmannen. Vårt spår ska bröderna följa Hit bort till fjärran land; Våra bröder ska komma efter Med åskan i sin hand.*Solmännen.* Rödt skola hjärtan blöda På denna skördens dag Bland tusental av döda. Så bjuder deras lag.

Solmannen. Lag stifta våra bröder, Och den har så befallt: Den som en broder dödar Skall plikta tiofallt.

Solmännen. Vårt spår ska bröderna följa Hit bort till fjärran land, Våra bröder ska komma efter Med åskan i sin hand. Rödt skola hjärtan blöda På denna skördens dag Bland tusental av döda, Så bjuder deras lag.

Solmannen. Våra bröder skola komma. Den väg vi gått förut. De härska över livet, De tända och släcka det ut.

Solmännen. Vårt spår ska bröderna följa Hit bort till fjärran land; Våra bröder ska komma efter Med åskan i sin hand. Rödt skola hjärtan blöda På denna skördens dag Bland tusental av döda. Så bjuder deras lag.*Solmannen.* Våra bröder plöja jorden Och så i fåran frön; Under solen med sina kölar De plöja den böljande sjön.

Solmännen. Vårt spår ska bröderna följa Hit bort till fjärran land; Våra bröder ska komma efter Med åskan i sin hand. Rödt skola hjärtan blöda På denna skördens dag Bland tusental av döda. Så bjuder deras lag.

Solmannen. Mäktiga män, våra bröder, Snabba till vänskap och krig; De segla över havet Och följa oss på vår stig.

Solmännen. Vårt spår ska bröderna följa Hit bort till fjärran land; Våra bröder ska komma efter Med åskan i sin hand. Rödt skola hjärtan blöda På denna skördens dag Bland tusental av döda. Så bjuder deras lag.

(På krigshövdingens signal avskjutas pilar om och omigen. Solmännen falla. Krigshövdingen själv dödar solmannen. Under det följande stå Rödsky och Daggkvinnan avsides och ta ingen del i det som sker. Rödsky ärbedrövad, men på samma gång överväldigad av förvåning över kniven som han ännu håller.)

Krigshövdingen (svänger bössan och börjar styvbent, medan han sjunger, dansa en segerdans.) Ho! Ho! Ho! Jag har dödat solens man! Ho! Ho! Ho! Jag håller åskan i min hand! Ho! Ho! Ho! Största krigaren är jag! Ho! Ho! Ho! Jag har dödat solens man!

(Dansen blir vildare. Efter en stund börjar det mörkna i sluttningen.)

Daggkvinnan (pekar på månen, vars förmörkelse begynner.) Se! Mörkrets varg slukar månen!

(Dansen avbrytes ett ögonblick.)

Shamanen (lugnande.) Det är ett tecken. Solens man är död.

Krigshövdingen (repar mod och börjar åter dansa.)

Ho! Ho! Ho! Solens man är död! *Folket (dansar.)* Ho! Ho! Ho! Solens man är död! *(Medan mörkret tilltar övergår dansen till raseri, tills fullständigt mörker sänker sig och döljer sluttningen.)*

*

Andra akten.

(Hundra år ha gått. Nishinamstammen har slagit upp sitt tillfälliga läger nedanför sluttningen. Källan flödar, och kvinnor fylla sina kalebasser med vatten. Rödsky och Daggkvinnan stå avsides från folket.)

Shamanen pekar. Där är ett tecken, Källan lever. Vattnet flödar från källan Och allt är godt för Nishinam. *Folket.* Där är ett tecken. Källan flödar. Vattnet flödar från källan. *Krigshövdingen (skrytsamt.)* Ho! Ho! Ho! Allt är godt för Nishinam. Ho! Ho! Ho! Det är jag som har gjort godt för Nishinam. Ho! Ho! Ho! Jag förde våra unga män

mot Napa, Ho! Ho! Ho! Ingen man i lägret blev vid liv. Ho! Ho! Ho!*Shamanen.* Stor är vår krigshövding! Godt är kriget! Aldrig mera skall Napa jaga vårt villebråd: Aldrig mera skall Napa plocka våra bär, Aldrig mera skall Napa fånga vår fisk. *Folket.* Aldrig mera skall Napa jaga vårt villebråd. Aldrig mera skall Napa plocka våra bär. Aldrig mera skall Napa fånga vår fisk. *Krigshövdingen.* Ho! Ho ! Ho! Forna krigshövdingar gjorde allt godt för Nishinam. Ho! Ho! Ho! Forna krigshövdingar dödade solmannen. Ho! Ho! Ho! Solmannen sade hans bröder skulle komma efter. Ho! Ho! Ho! Solmannen ljög. *Folket.* Ho! Ho! Ho! Solmannen ljög. Ho! Ho! Ho! Solmannen ljög. *Shamanen (hånfullt.)* Rödsky är sjuk. Han lever i drömmar. Alltid drömmer han om solmannens underverk.

Rödsky. Solmannen var stark. Solmannen var en livskapare. Solmannen planterade ollon och skar raskt med en kniv, varken av ben eller sten, och av gräs och skinngjorde han sinnrikt tyg som är bättre än alla gräs och skinn. — Gamle man, var är det sinnrika tyget som är bättre än alla gräs och skinn?

Den gamle mannen (letar efter tyget i sin skinnväska.) Fordom, många månvarv sedan, Hundra månvarv, många hundra, Då den gamle var en yngling Och då ynglingen var gosse. Som bar bränsle fram till elden Och stal talg från björnens stek, Till bekymmer för hans moder, Då kom solens man om natten. Endast jag av hela stammen Lever att förtälja saken. Endast jag av hela stammen Såg då solens man kom hit, Hörde solens man och solmän Sjunga dödssång här bland oss, Förr än alla ljöto döden För vår krigschefs skarpa pilar — *Krigshövdingen (avbryter skrävlande.)* Ho! Ho! Ho!

Den gamle mannen (tar fram tyget.) Solens man och alla solmän Buro icke dräkt av hår Eller skinn och fågelfjäder. Buro tyg av häcklat gräs Vävt som våra videkorgar, Ollonkorgarna som kvinnor Fläta under ollontiden.*(Den gamle mannen räcker Rödsky tygstycket.)*

(Rödsky (beundrar det.) Solmannen var en ollonplanterare, och vi dödade solmannen. Vi voro icke goda. Vi ådrogo oss en blodskuld. Blodskulder äro ingenting godt.

Shamanen. Solmannen ljög. Hans bröder kommo ej efter. Det är ingen blodskuld, då det ej finns någon som tvingar oss att betala den.

Rödsky. Den som planterar ollon skördar föda, och föda är liv. Den som sår krig skördar krig, och krig är död.

Folket (uppäggat av shamanen och krigshövdingen att överrösta Rödsky.)

Ho! Ho! Ho! Solens man är död! Ho! Ho! Ho! Alla solmän äro döda! *Rödsky (skakar på huvudet.)* Hans bröder solmännen komma efter. Jag har fått underrättelser. *(Ger den ene jägaren efter den andre en vink att tala.)*

Förste jägaren. Söderut, ej långt härifrån vandrade och levde jag tillsammans med Petalumastammen. Med mina egna ögon såg jag det icke, men det berättades mig av dem vilkas ögon hade sett, att ännu längre söderut, ej långt bort, levde många solmän — krigshövdingar som bära åskan i sina händer; tygmakare och vävare av tyg likt det där i Rödskys hand; ollonplanterare som plantera alla slags underliga frön som mogna till rika skördar av föda som är god. Och där hade varit strid. Petaluma hade dödat solmän, och många Petaluma hade solmännen dödat.*Andre jägaren.* Österut, ej långt härifrån, vandrade och levde jag tillsammans med Solanostammen. Med mina egna ögon såg jag det icke, men det berättades mig av dem vilkas ögon hade sett, att ännu längre österut, ej långt bort, strax bortom Tulestammarnas land, levde många solmän — krigshövdingar och tygvävare och ollonplanterare. Och där hade varit strid. Solano hade dödat solmän, och många Solano hade solmännen dödat.

Tredje jägaren. Norrut, långt härifrån, vandrade och levde jag tillsammans med Klamuthstammen. Med mina egna ögon såg jag det icke, men det berättades mig av dem vilkas ögon hade sett, att ännu längre norrut, långt borta, levde många solmän — krigshövdingar och tygvävare och ollonplanterare. Och där hade varit strid. Klamuth hade döda solmän, och många Klamuth hade solmännen dödat.

Fjärde jägaren. Västerut, ej långt bort, tre dagars väg härifrån, vandrade jag där jag från bergen såg ner över det stora havet. Jag såg med mina egna ögon. Det var som en stor fågel som samm på vattnet. Den hade stora vingar

som våra stora träd här. Och på dess rygg såg jag män, många män, och det var solmän. Med mina egna ögon såg jag dem.

Rödsky. Vi skola vara goda mot solmännen då de komma hit till oss.

Krigshövdingen (dansar styvbent.)

Ho! Ho! Ho! Låt solens män få komma! Ho! Ho! Ho! Vi döda dem då de komma!*Folket (börjar deltaga i krigsdansen.)* Ho! Ho! Ho! Låt solens män få komma! Ho! Ho! Ho! Vi döda dem då de komma!

(Dansen blir vildare, hetsad av shamanen och krigshövdingen, medan Rödsky och Daggkvinnan stå sorgsna på avstånd. Skott höras från alla håll. Solmän visa sig uppe i sluttningen och skjuta. Nishinamerna falla döda ner under dansen. Rödsky värnar Daggkvinnan med den ena armen om hennes liv och gör fredstecknet med den andra. Blodbadet är fullbordat. Daggkvinnan och Rödsky äro de sista som falla. Rödsky, sårad, den ende överlevande, stöder sig på armbågen och ser solmännen samlas omkring sin anförare. Solmännen äro av den amerikanska typ som redan före gldfynden strövade över bergskedjorna och ner till Oregon och Californien med sina oxar och stora vagnar. Här och där en trapper från Klippiga bergen eller en bockskinnklädd scout av Kit Carson-typen, men de flesta äro farmare från de västliga urskogarna, Alla bära sin tids långa bössor. Solmannen är bockskinnsklädd, med långt ljust hår som hänger ner på axlarna.)

Solmännen (med solmannen som försångare.)

Vi plöjde Västerhavet — Tre hundra år se’n är det visst — Vi röjde New-Englands skogar — Tre hundra år se’n är det visst. Det gavs ej ro, ej frist, Men vi kom fram till sist.Vi röjde New-Englands skogar Tre hundra år se’n är det visst.

Vi äntrade Alleghanies — Två hundra år se’n är det visst Vi nådde till Susquehanna — Två hundra år se’n är det visst. Det gavs ej ro, ej frist, Men vi kom fram till sist. Vi nådde till Susquehanna — Två hundra år se’n var det visst.

Vi for över Mississippi — Ett hundra år se’n är det visst — Och sågo Klippiga bergen — Ett hundra år se’n är det visst. Det gavs ej ro, ej frist, Men vi kom fram till sist. Vi sågo Klippiga Bergen — Ett hundra år se’n är det visst.

Passerade Klippiga bergen — Ett år se’n är det visst — Och salta öknar och slätter — Ett år se’n är det visst. Det gavs ej ro, ej frist, Men vi kom fram till sist. Vi drog över salta öknar. Ett år se’n är det visst. Ifrån Sierras toppar — Tre dar se’n är det visst —Vi skådade Californien — Tre dar se’n är det visst. Det gavs ej ro, ej frist, Men vi kom fram till sist. Vi skådade Californien — Tre dar se’n är det visst.

Vi gick över Sonomabergen — En timme se’n är det visst — Och funno den väldiga skogen — En timme se’n är det visst. Det gavs ej ro, det gavs ej frist, Men vi funno den väldiga skogen — En timme se’n är det visst.

Solmannen (ser sig omkring på de slagna och den väldiga skogen.) Härlig dag, härlig färd och härligt Californiens land.

Rödsky. Ej med dessa ögon, men med andras ögon under mina forna liv har jag sett dig. Du är solmannen. *(Allas uppmärksamhet dras till Rödsky, och de gruppera sig omkring honom och solmannen.)*

Solmannen. Kalla mig Vite mannen. Men vi följa verkligen solen. Under alla våra liv ha vi följt kvällssolen, som våra fäder följde den före oss.

Rödsky. Och du dödade oss med åskan i din hand. Du dödade oss emedan vi dödade dina bröder.

Solmannen (nickar till Rödsky och vänder sig till sina egna män.) Som ni ser, var det intet misstag. Han erkänner. Andra vita män ha de dödat.

Rödsky. Det skall komma en dag då människorna inteskola döda varandra och då alla människor bli bröder. Och den dagen skola alla män plantera ollon.

Solmannen. Rätt talat, broder.

Rödsky. Jag var alltid för fred, men i krig befallde jag icke. Alltid forskade jag efter växternas hemligheter, tiden då man skulle plantera. Alltid planterade jag ollon, så att det växte två ekar där det förut växt en. Och nu är allt förbi. O, mina ekollon! Mina ekollon! Vem skall plantera dem nu?

Solmannen. Var vid godt mod. Även vi äro planterare. Ert land här är fruktbart. Ur mager jord kunna inte sådana träd resa sig mot himlen. Vi ska så många frön och inhösta väldiga skördar.

Rödsky. Jag planterade korta ollon i dalen. Jag planterade långa ollon i dalen. Jag skapade föda och liv.

Solmannen. Du planterade bra, min broder, men inte tillräckligt bra. Det är därför du dör. Din fruktbara dal ger bara föda åt en handfull människor. Vi ska odla din fruktbara dal och skaffa föda åt tio tusen människor.

Rödsky. Jag rådde alltid till fred och odling.

Solmannen. En dag ska alla människor råda till fred. Ingen skall ta livet av sin broder. Alla skola odla.

Rödsky. Men till den dagen skall du döda, liksom du har dödat oss i dag?

Solmannen. Ni dödade våra bröder först. Blodskuld måste betalas. Det är mannens lag här på jorden. Och dessutom, broder, vi följa västersolen och vägen framför oss är röd av krig. Vägen bakom oss är vit av fred. Alltid röja vi framför oss rum för liv. Alltid döda vi det som tjuter och krälar i vildmarken. Alltid röja vi landet och förstöra vi ogräset som spärrar livets väg förde frön vi så. Vi äro många, och många äro våra bröder som komma efter på den fredsväg vi röja. Där du drar upp två ekar i stället för en, dra vi upp hundra. Och där vi locka fram hundra, låta våra bröder som komma efter hundra hundra växa upp.

Rödsky. Du är för visso solmannen. Vi känna dig sedan forntiden. Våra gamla män kände dig och sjöngo om dig:

Solens man var ljus och vithyllt, Blå som himmelen hans ögon, Gult hans hår som torra gräset, Varma ögonen som solen, Frukt och blommor i hans blickar. Allting som han såg på växte, Gräset svällde för hans ögon, Där hans fötter trampat sköto Hasselskogar upp, kastanjer, Hallonbuskar, manzanita, Tills hans väg var som en trädgård, Böljande som floden böljar, Och sprang ut i knopp och blomma.

Pioniärernas sång.

Solmän. Oss följa bröder; bröder utan tal, Där vargen tjöt och slätten låg så kal Nu skördar lockas fram av brodershand. Där kriget larmat, råder stilla fred, Och över krigarns grav den gyllne säd Förvandlar steppen till ett yppigt land. *Solmannen.* Vi plöjt New-Englands hårda mark och bredt En solig skönhet över karga fält.Men alltid färdades vi västerut, Och sökte gyllne rikedomars land Som väntade på solnedgångens väg. Vi skogar vandlat om till feta fält Vi tvingat floder mala oss vår säd, Och rådjursstigen blev en allfarväg. Av träd vår yxa fällt vi byggde bro Och hägnader för våra kreatur.

Solmän. Oss följa bröder, bröder utan tal. Där vargen tjöt och slätten låg så kal Nu skördar lockas fram av brodershand Där kriget larmat, råder stilla fred, Och över krigarns grav den gyllne säd Förvandlar steppen till ett yppigt land.

Solmannen. Vi Mississippi lade bakom oss Och höllo nödig rast vid floden Platte, Tills slätten åter låg där sammetsgrön, Då satte våra oxar vi i gång Och styrde kosan västerut som förr. Och barn och kvinnor strävade som vi Och hjälpte till att röja mark och så Och kämpade bredvid oss under strid Då kulan susade och pilen ven Och våra vagnar kedjats hop i ring.

Solmän. Oss följa bröder, bröder utan tal. Där vargen tjöt och slätten låg så kal Nu skördar lockas fram av brodershand. Där kriget larmat, råder stilla fred, Och över krigarns grav den gyllne säd Förvandlar steppen till ett yppigt land.*Solmannen.* I torra sanden floder sina ut, Den höga tall för malört lämnar rum Och i alkaliöknen gräset dör. Men alltid styres kosan västerut, Fast våra oxar dogo hungerns död Och våra vagnar fastnade i snön.

Sist nådde vi Sierras höga topp Och sågo ner på landet som vi sökt, Ett soligt land, ett rikt och fruktbart land,

Solmännen. Oss följa bröder, bröder utan tal. Där vargen tjöt och slätten låg så kal Nu skördar lockas fram av brodershand. Där kriget larmat, råder stilla fred, Och över krigarns grav den gyllne säd Förvandlar steppen till ett yppigt land. *(Sluttningen börjar mörkna.)*

Rödsky (med svag röst.) Mörkret är över mig. Ni äro ollonodlare. Ni äro mina bröder. Mörkret är över mig och jag dör.

Solmännen (medan det blir alldeles mörkt.) Solmännen. Oss följa bröder, bröder utan tal. Där vargen tjöt och slätten låg så kal Nu skördar lockas fram av brodershand. Där kriget larmat, råder stilla fred, Och över krigarns grav den gyllne säd Förvandlar steppen till ett yppigt land.

*

Epilog.

Rödsky. Glada tidender! Glada tidender Till människornas barn! Glada tidender! Glada tidender! Nu är kriget dött!

(Det börjar ljusna över bergssluttningen, man ser Rödsky står långt uppe på en utskjutande klippa.) Den nya dagen randas, Broderskapets dag, Då var och en är god Mot alla människor Och var och en sår liv.

Röster (från alla håll.)

Hell Rödsky, Ollonodlaren! Livskaparen! Hell! Hell! Den nya dagen randas Broderskapets dag, Människans dag.*(En skara krigare synes uppe i berget.)*

Krigare. Hell, Rödsky! Mäktigare än alla krigare! Krigets baneman! Vi sörja icke. Våra ögon voro blinda. Vi visste ej att ett ollon i jorden Var för mer än hundra krigare. Vi sörja icke. Vårt röda yrke vi drevo Då världen var ung och vild. Nu världen har blivit vis. Ingen dödar sin broder. Vårt värv är slut, Och vi äro glada I den nya dagens ljus.

(En skara pioniärer och havsforskare visar sig.)

Pioniärer och forskare. Hell, Rödsky! Den förste odlaren! Ollonodlaren! Vi sjöngo att kriget skulle dö, Det vilda förflutnas orostiftare. Vi sjöngo att våra bröder Skulle komma efter oss, Förvandla öknen till trädgård, Så vänskap och icke hat, Så säd i stället för lik, Fostra män till mandom i solen.*(En skara lantmän synes, bärande frukt och sädeskärvar.)*

Lantmän. Hell, Rödsky! Den förste odlaren! Ollonodlaren! Skörden är ej längre röd, Den är gul som guldet. Vi äro dina barn. Vi odla för tillväxt, Tillväxt av vete och korn, Av blommor och frukt, Av får och nötkreatur, Av kärlek och älskare. Rika äro våra skördar och många de som älska.

Rödsky. Döden är vidrig stank, Liv är skönhet och glädje. Odlare äro alltid bröder. Aldrig äro krigare bröder; Deras vägar skiljas åt, Deras händer lyftas mot varandra. Odlarnas väg är den enda. Alltid de så för liv, För rikare liv, För hjärnans och handens skönhet, För röster av lekande barn, Och skratt av flickor i skymningen Och älskarens sång om kvällen.*Alla rösterna.* Hell, Rödsky! Den förste odlaren! Ollonodlaren! Livskaparen! Hell! Hell! Den nya dagen randas, Broderskapets dag, Människans dag!

*